

Dr. sc. Matko Pajčić*

ISTRAGA PREMA NOVELI ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

U radu se prikazuju izmjene koje predložena Novela Zakona o kaznenom postupku iz jeseni 2013. donosi u pravnom uređenju stadija istrage i provedbe dokaznih radnji prije podizanja optužnice. Glavna zadaća koju je zakonodavcu naložio Ustavni sud jest da u normativnu strukturu prethodnog postupka ugradi sudski mehanizam zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage te da ta zaštita mora obuhvatiti temeljna pitanja zakonitosti prethodnog postupka. Zakonodavac je dužan ukloniti strukturalne manjkavosti u normativnoj strukturi prethodnog postupka i u normativnom uređenju djelotvornosti prethodnog postupka te uravnotežiti kaznenoprocetni poredak tako da dosljedno počiva na određenim, preciznim i predvidljivim općim pravilima. Autor u radu najprije pojašnjava novi pojam istraživanja u postupku za lakša kaznena djela, obveznost i fakultativnost provođenja istrage i istraživanja te njihovo započinjanje, trajanje i završetak. Promjena koncepta tajne istrage u nejavnu istragu također je predmetom obrade, kao i određeno jačanje kontradiktornosti u tom postupovnom stadiju. U radu je sadržan i kratak prikaz novih pravnih sredstava koja se mogu podnijeti tijekom istrage i istraživanja. Pored žalbe na provođenje istrage i zahtjeva za ponovno provođenje dokaznih radnji zbog nedostave obavijesti o poduzimanju dokaznih radnji, posebno se razmatraju i prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane, pritužba višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage, prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka te pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku.

1. UVOD

Nacrt konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (dalje: Nacrt)¹ predviđa vrlo značajne promjene i novine

---

* Dr. sc. Matko Pajčić, docent na Katedri za kazneno procesno pravo Pravnog fakulteta u Splitu

¹ Nacrt konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku objavljen je 25. listopada 2013.

kojima se ne samo mijenjaju neki neustavni članci ZKP-a već i ispunjavaju strukturne pozitivne obveze zakonodavca naložene Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 19. srpnja 2012. (dalje: Odluka). Osobito značajne su promjene u stadiju istrage, što ne čudi budući da se pozitivne obveze zakonodavca najvećim dijelom odnose na prethodni postupak. Jedan od glavnih strukturalnih nedostataka stadija istrage prema ZKP/08 svakako je nedostatak vela sudske zaštite. Pritom se ne misli samo na istragu kao poseban podstadij prethodnog postupka koji započinje donošenjem naloga o provođenju istrage, već i na provođenje dokaznih radnji koje su svrhovite za podizanje optužnice u situaciji kada se istraga ne vodi. Ustavni sud je tako, između ostalog, utvrdio da postoji ustavna obveza zakonodavca da u normativnu strukturu prethodnog postupka ugradi sudski mehanizam zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona i istrage te da ta zaštita mora obuhvatiti temeljna pitanja zakonitosti prethodnog postupka. Sudovi moraju provoditi i kontrolu postojanja pretpostavki za kazneni progon i kontrolu zapreka za kazneni progon (točka 39.3. Odluke).

Sudska zaštita u kaznenom postupku može se klasificirati na različite načine. Za predmet ovog rada najvažnija je podjela kojoj je kriterij na koju se vrstu funkcija državnog odvjetnika zaštita odnosi – istražnu i/ili tužiteljsku funkciju.² Sudska kontrola istražnih funkcija državnog odvjetnika označuje kontrolu pojedinačne istražne radnje kojom se ograničavaju ljudska prava, bilo da je riječ o radnjama koje određuje sud ili radnjama državnog odvjetnika koje su podvrgnute naknadnoj sudskoj kontroli. Za razliku od kontrole istražnih funkcija, sudska kontrola tužiteljskih funkcija državnog odvjetnika ne odnosi se na kontrolu pojedinačne istražne radnje, već na zakonitost vođenja postupka prije podizanja optužnice. Radi se o kontroli pokretanja ili nepokretanja, vođenja i obustave kaznenog progona i istrage.³

Pored navedenog, Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac također dužan propisati obvezu da se osoba mora odmah službeno obavijestiti da je osumnjičenik i uz taj trenutak konstituirati djelotvorno pravno sredstvo zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) progona budući da se od tog trenutka na tu osobu protežu i pojedina procesna jamstva iz kaznenog dijela članka 29. Ustava i članka 6. Konvencije „u mjeri u kojoj je vjerojatno da će poštenost suđenja biti ozbiljno narušena početnim propuštanjem da se poštuju njegove odredbe“ (točka 39.8. Odluke). Pored tih najvažnijih strukturalnih, Ustavni sud je utvrdio i niz drugih obveza zakonodavca u pravnom uređenju ovog stadija postupka-

---

² Druge klasifikacije temelje se na razlikama kao što su određuje li sud provođenje neke radnje ili je kontrolira, je li sudska kontrola obvezna ili fakultativna i dr. Krapac, *Kazneno procesno pravo*, Prva knjiga: Institucije, Narodne novine, Zagreb 2012., str. 104.

³ *Ibid.*, str. 104.-105.

nja. Stoga je predmet ovog rada razmatranje onih odredbi Nacrta kojima se ispunjavaju obveze iz Odluke, ali i sve druge promjene vezane uz ovaj stadij postupanja. U radu će biti razmotrena strukturna pitanja vođenja istrage i istraživanja, bez ulaženja u izmjene u pravnom uređenju pojedinih dokaznih radnji u istrazi.

2. ISTRAGA I ISTRAŽIVANJE

Važeći Zakon o kaznenom postupku (dalje: ZKP/08) poznaje dva temeljna oblika vođenja prethodnog postupka.⁴ Jedan je onaj u kojem se vodi istraga, kao formalno odvojen podstadij prethodnog postupka koji započinje donošenjem naloga o provođenju istrage, a drugi je onaj u kojem se ne donosi nalog o provođenju istrage, već se i bez toga vrše dokazne radnje prije podizanja optužnice. Za taj drugi oblik postupanja u ZKP/08 ne koristi se poseban izraz, već se sve to podvodi pod pogrešan naziv kazneni progon, kako je upozorio i Ustavni sud.⁵ Stoga se u Nacrtu u zakonski tekst unosi novi naziv „istraživanje“ koji označuje podstadij prethodnog postupka koji slijedi nakon predistražnog stadija odnosno prethodnih istraživanja,⁶ a u kojem se izvode dokazne radnje u postupku za kaznena djela za koja se ne provodi istraga.

Prije razmatranja pitanja obveznosti i fakultativnosti vođenja istrage i istraživanja, njihova započinjanja, obilježja te rokova i načina završavanja, nužno je istaknuti da Nacrt donosi izmjene u pogledu trenutka započinjanja postupka kada se vodi istraga. Naime, prema predloženom čl. 17. st. 1. t. 1. i 2., kazneni postupak započinje pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage. U situacijama kada se istraga ne vodi, dakle kada se vodi istraživanje ili kada se podiže neposredna optužnica temeljem čl. 341. st. 3., kazneni postupak i dalje započinje potvrđivanjem optužnice.⁷ Promijenjena je i definicija okrivljenika:

---

⁴ Zakon o kaznenom postupku, Narodne novine br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 91/2012 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/2012 i 56/2013).

⁵ „...središnji institut (kazneni progon) višestruko je proturječno određen, a sam je njegov naziv značenjski pogrešan i kad je riječ o započinjanju i kad je riječ o završetku postupka koji bi trebao označavati.“ Točka 40.4. Odluke. O razlozima zbog kojih je Ustavni sud ukinuo čl. 2. st. 5., potpuno pogrešnom definiranju početka kaznenog progona, nedovoljno određenom definiranju završetka kaznenog progona te pogrešnom značenju v. točke 35.-40.4. Odluke.

⁶ V. točku 25. Odluke.

⁷ Lutanja zakonodavca u pogledu određenja formalnog započinjanja postupka više su nego očita: u izvornom tekstu ZKP/08 (NN 152/08) kazneni postupak je započinjao donošenjem naloga o pokretanju istrage, da bi izmjenama od 1. srpnja 2009. taj trenutak bio pomaknut na potvrđivanje optužnice. Prilikom pravnog uređenja ovog pitanja svakako se mora imati na umu odredba čl. 29. st. 5. Ustava RH koja propisuje: „Kazneni postupak može se pokrenuti samo pred sudom na zahtjev ovlaštenog tužitelja.“ Valja očekivati da će podnošenje žalbe na

okrivljenik je osoba protiv koje je doneseno rješenje o provođenju istrage ili u slučaju vođenja istraživanja osoba koja je obaviještena na temelju članka 213. stavka 2.⁸

2.1. Istraga

2.1.1. Provođenje istrage

Prema važećem tekstu ZKP/08, vođenje istrage je obvezno za kaznena djela za koja je propisana kazna dugotrajnog zatvora te ako postoje osnove sumnje da je osumnjičenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti. Vođenje istrage je fakultativno za druga kaznena djela za koja se vodi redoviti kazneni postupak, tj. za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda.

Nacrt u tom pitanju donosi vrlo značajne promjene.⁹ Predloženi čl. 216. st. 1. i 2. koji uređuje obveznost i fakultativnost vođenja istrage glase: „(1) Istraga se provodi za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, osim u slučaju iz članka 341. stavka 3. ovog Zakona. (2) Istraga se mora provesti ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora teža od petnaest godina ili kazna dugotrajnog zatvora, kazneno djelo iz nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta te ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti.“

Stavak 2. je jasan te je za djela iz čl. 216. st. 2. provođenje istrage uvijek obvezno. Dakle, istraga se uvijek mora provesti ako postoji osnovana sumnja

---

rješenje o provođenju istrage biti pravilo u najvećem broju slučajeva te da će kazneni postupak u najvećem broju postupaka započinjati pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage do kojeg dolazi kada sud odbije žalbu okrivljenika. No, do pravomoćnosti rješenja, a time i započinjanja postupka, može doći i bez suda ako okrivljenik ne uloži žalbu. Stoga je očito da je zakonopisac smatrao da je već mogućnost sudske kontrole, do koje će doći ako okrivljenik uloži žalbu na rješenje o provođenju istrage, dostatna. Zanimljivo je navesti da prema § 1. st. 2. austrijskog StPO kazneni postupak započinje čim kriminalistička policija ili državno odvjetništvo započnu istraživati radi razjašnjavanja sumnje na počinjenje kaznenog djela protiv poznate ili nepoznate osobe ili primijene silu protiv osumnjičenika.

⁸ Ako se postupak vodi temeljem privatne tužbe, okrivljenik je osoba protiv koje je podnesena privatna tužba, a ako je izdan kazneni nalog, osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog (članak 202. stavak 2. točka 2.). Posljedično, Nacrt propisuje da je osumnjičenik sada osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi, ili je provedena hitna dokazna radnja.

⁹ U nastavku će oznake zakonskih članaka bez posebne naznake zakona označavati tekst Zakona o kaznenom postupku koji uključuje izmjene i dopune iz Nacrta, dok će upućivanje na važeći tekst biti posebno naznačeno.

da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora teža od petnaest godina ili kazna dugotrajnog zatvora, kazneno djelo iz nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta te ako postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio protupravno djelo u stanju neubrojjivosti.

No, stavak 1. potrebno je nešto pomnije razmotriti. Iz izričaja „istraga se provodi“ iz stavka 1. stječe se dojam o obveznosti vođenja istrage u postupcima za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina. No, treba pažljivo razmotriti upućivanje na moguće odstupanje od toga u predloženom čl. 341. st. 3. koji glasi: „Državni odvjetnik može za kaznena djela iz članka 216. stavka 1. podignuti optužnicu i bez provođenja istrage ako rezultati provedenih radnji koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice.“

Dakle, ako rezultati provedenih radnji koji se odnose na kazneno djelo i počinitelja daju dovoljno osnova za podizanje optužnice, državni odvjetnik može podignuti neposrednu optužnicu i bez provođenja istrage za kaznena djela iz članka 216. stavka 1. (osim za djela iz čl. 216. st. 2.). Pritom izraz „rezultati provedenih radnji“ označuje rezultate točno određenih dokaznih radnji koje se jedine smiju provesti prije započinjanja istrage. Naime, Nacrt ograničava broj i vrstu dokaznih radnji koje se mogu vršiti prije započinjanja istrage kada je moguće provesti samo radnje iz čl. 212. (hitne dokazne radnje), zatim čl. 214. (ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat) te čl. 332. (posebne dokazne radnje). Dakle, može se zaključiti da se istraga za kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora teža od pet godina, osim za djela iz čl. 216. st. 2. za koja se istraga uvijek mora provesti, provodi, osim ako rezultati radnji provedenih temeljem čl. 212., 214. i 332. daju dovoljno osnova za podizanje optužnice, u kojem slučaju je moguće i bez vođenja istrage podići neposrednu optužnicu. No, prije podizanja optužnice državni odvjetnik mora ispitati osumnjičenika.¹⁰

2.1.1.1. Nejavnost istrage

Važeći tekst ZKP/08 propisuje da je postupanje tijekom istrage tajno te da će tijelo koje poduzima radnju upozoriti osobe koje sudjeluju u dokaznoj radnji koja se poduzima u istrazi da je odavanje tajne kazneno djelo. (čl. 231. st. 1. i 2.). Kada za to postoji interes javnosti ili postoje drugi opravdani razlozi, a nije u suprotnosti s interesima istrage niti drugim odredbama ovoga zakona, tijelo koje vodi istragu može odlučiti da određena dokazna radnja ili dio dokazne radnje nisu tajne (čl. 231. st. 3.).

---

¹⁰ Prema čl. 341. st. 4., prije podizanja optužnice okrivljenik mora biti ispitan, osim ako je u optužnici predloženo suđenje u odsutnosti (članak 402.).

Nacrt donosi potpuno nov čl. 231. koji u stavku 1. propisuje da je istraga nejavna,¹¹ što znači da obavljanju određene radnje u istrazi mogu biti nazočne samo osobe koje sudjeluju u obavljanju te radnje. No nejavnost se od tajnosti razlikuje po tome što za te osobe, koje sudjeluju u obavljanju radnje te su samim time „nazočne“ njezinu obavljanju, ne postoji dužnost čuvanja tajne jer sadržaj obavljene radnje ne predstavlja tajnu te se njegovim iznošenjem u javnost ne čini kazneno djelo odavanja tajne.¹²

Međutim, Nacrt predviđa mogućnost određivanja tajnosti istrage. Prema stavku 2. članka 231., „tijelo koje vodi istragu može rješenjem odrediti tajnost cijele ili dijela istrage iz razloga navedenih u članku 388. ZKP ako bi javno objavljivanje podataka iz istrage štetilo probicima postupka.“ Dakle, tijelo koje vodi istragu može rješenjem odrediti tajnost cijele ili dijela istrage ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti: 1) ako postoji neki od razloga za isključenje javnosti s rasprave te 2) ako bi javno objavljivanje podataka iz istrage štetilo probicima postupka.

ZKP u čl. 388. predviđa dva obligatorna te četiri fakultativna razloga za isključenje javnosti s rasprave.¹³ Međutim, predloženi čl. 231. st. 2. ne pravi razliku između obligatornih i fakultativnih razloga, već samo općenito upućuje na postojanje razloga iz čl. 388. Budući da Nacrt kaže da tijelo koje vodi istragu *može* (kurziv M.P.) odrediti tajnost cijele ili dijela istrage, navedenu odredbu trebalo bi tumačiti tako da ni u slučaju postojanja razloga za obligatorno isključenje javnosti s rasprave (čl. 388. st. 1.) ne postoji obveza određivanja tajnosti cijele ili dijela istrage, već samo ovlast da se to učini.

Ako tijelo koje vodi istragu odnosno tijelo koje poduzima određenu radnju ili više njih odredi da je istraga ili neki njezin dio tajan, upozorit će osobe koje sudjeluju u takvoj istrazi da je odavanje tajne kazneno djelo. Posljedično, sve osobe koje saznaju sadržaj postupovne radnje koja je provedena tijekom takve istrage dužne su kao tajnu čuvati činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznale.

---

¹¹ Kao što je navedeno, nejavnost je predviđena kao mogućnost i u važećem stavku 3. članka 231.

¹² Za promjene koje je ZKP/08 u pogledu ovog pitanja donio u usporedbi sa ZKP/97 v. Đurđević, Z.: Suvremeni razvoj hrvatskoga kaznenog procesnog prava s posebnim osvrtom na Novelu ZKP iz 2011., Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 18, broj 2/2011, str. 319.

¹³ St. 1. propisuje da će vijeće isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio: 1) radi zaštite osobe mlađe od osamnaest godina, 2) na zahtjev žrtve iz članka 45. ZKP, tijekom njezina ispitivanja kao svjedoka.

Stavak 2. daje ovlast vijeću da od otvaranja zasjedanja pa do završetka rasprave može u svako doba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, ali uvijek nakon njihova ispitivanja, isključiti javnost za cijelu raspravu ili njezin dio ako je to potrebno radi: 1) zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske, 2) zaštite tajne, kojoj bi štetila javna rasprava, 3) zaštite javnog reda i mira, 4) zaštite osobnog ili obiteljskog života optuženika, žrtve, oštećenika ili drugog sudionika u postupku.

Moglo bi se zaključno kazati da, prema Nacrtu, nejavnost, koja je tijekom istrage u važećem tekstu ZKP/08 predviđena kao iznimna mogućnost u čl. 231. st. 3., sada postaje pravilo, a tajnost istrage iznimka predviđena u novom čl. 231. st. 2.

2.1.2. Započinjanje istrage

Nacrt predviđa velike promjene u pravnom uređenju započinjanja istrage, kao posebnog, formalno odvojenog podstadija prethodnog postupka. Prema čl. 217. važećeg zakonskog teksta, istraga započinje donošenjem naloga o provođenju istrage koji državni odvjetnik donosi ako postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se ima provesti istraga.

Prema Nacrtu, članak 217. st. 1. ZKP mijenja se tako da se propisuje da državni odvjetnik rješenjem odlučuje o provođenju istrage, čime je promijenjena vrsta odluke kojom se odlučuje o započinjanju istrage. Navedena promjena posljedica je izvršenja ustavne obveze zakonodavca iz odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske za uvođenjem sudske kontrole odluke državnog odvjetnika o provođenju istrage. Naime, protiv naloga, kojom odlukom je državni odvjetnik do sada odlučivao o provođenju istrage, nije moguće podnijeti pravni lijek ili sredstvo čije uvođenje u prethodni postupak nalaže Ustavni sud Republike Hrvatske. Stoga je bilo nužno promijeniti vrstu odluke koju donosi državni odvjetnik kojom započinje istraga. Rješenje o provođenju istrage, osim općih podataka iz članka 168. koje sadržava svako rješenje, mora sadržavati opis djela iz kojeg proizlaze zakonska obilježja kaznenog djela, zakonski naziv kaznenog djela te kratko obrazloženje okolnosti iz kojih proizlazi osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo. U rješenju o provođenju istrage državni odvjetnik će navesti koje su hitne dokazne radnje provedene prije donošenja rješenja, koje okolnosti namjerava istražiti te koje će dokazne radnje provesti.¹⁴

Druga, jednako važna novina jest da je za započinjanje istrage potrebno postojanje osnovane sumnje. Dakle, nije više dovoljno postojanje samo osnovana sumnja, već se traži viši stupanj izvjesnosti o počinjenju kaznenog djela - osnovana sumnja. Kao što je već navedeno, Nacrt propisuje da kazneni postupak započinje pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage, a u slučajevima u kojima se istraga ne vodi, to je trenutak potvrđivanja optužnice (čl. 17. stavak 1. točke 1. i 2.). U obrazloženju se navodi da se na opisani način sukladno zahtjevu Ustavnog suda početak formalnog kaznenog postupka protiv okrivljenika vezuje uz utvrđenje postojanja osnovane sumnje da je osoba počinila kazneno djelo (a to je pravomoćnost rješenja o provođenju istrage) odnosno za kaznena

---

¹⁴ Čl. 217. st. 2. i 3.

djela za koja se ne provodi ili nije provedena istraga trenutak potvrđivanja optužnice.¹⁵

Pitanje treba li istraga započeti donošenjem rješenja o provođenju istrage ili pravomoćnošću tog rješenja bilo je različito uređeno u pojedinim zakonima,¹⁶ ali i predmetom mnogobrojnih razmatranja u znanosti kaznenog procesnog prava.¹⁷

Prema Nacrtu, dakle, kazneni postupak započinje pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage. No, kada to rješenje postaje pravomoćno i što se događa ako ono iz određenih razloga ne postane pravomoćno? Rješenje o provođenju istrage dostavlja se okrivljeniku u roku od osam dana od dana donošenja, zajedno s poukom o pravima iz članka 239. stavka 1. (čl. 218. st. 1.). Protiv rje-

---

¹⁵ Nacrt, obrazloženje, str. 91., gdje se dodaje da je od tog trenutka osigurana sudska kontrola pretpostavki za kazneni progon osobe (među ostalim i postojanja osnovane sumnje). No, mora se primijetiti da je pri vođenju istraživanja sudska kontrola (pa i kontrola osnovanosti sumnje) osigurana i prije potvrđivanja optužnice, budući da okrivljenik može zatražiti sudsku kontrolu odmah po primitku dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2., nakon čega okrivljenik temeljem čl. 239.a može podnijeti pisani prigovor državnom odvjetniku ako smatra da mu je protivno zakonu uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo te ako smatra da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja. V. *infra*, 3.1.

¹⁶ ZKP/97 je propisivao da kazneni postupak započinje donošenjem rješenja o provođenju istrage (čl. 164. st. 1.). Kazneni postupak je započinjao i a) davanjem suglasnosti istražnog suca ovlaštenom tužitelju da može neposredno podignuti optužnicu, b) određivanjem glavne rasprave na temelju optužnice podignute prema odredbi članka 191. stavka 6. i privatne tužbe podnesene prema odredbi članka 267. stavka 2., ako protiv nje nije bilo prigovora ili zahtjeva predsjednika vijeća prema odredbi članka 282., c) pravomoćnošću optužnice podignute po odredbi članka 191. stavka 6. ili privatne tužbe podnesene prema odredbi članka 267. stavka 2. ako je prigovor protiv nje odbijen ili odbačen i sudsko se vijeće suglasilo s optužnicom ili privatnom tužbom, d) određivanjem glavne rasprave na temelju optužnog prijedloga ili privatne tužbe u skraćenom postupku te e) izdavanjem kaznenog naloga prema odredbi članka 446. stavka 1.

¹⁷ Tako primjerice Damaška, komentirajući odredbe Zakona o krivičnom postupku iz 1953. godine, nakon Novele iz 1967. godine, smatra da je to trenutak donošenja rješenja o provođenju istrage, budući da žalba na to rješenje nema suspenzivni učinak, Damaška, M., (1969.), Napomene o početku krivičnog postupka i početku primjene procesne norme, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, god. 19., 1/1969; str. 26.-27. Neki autori su čak zastupali i stav da kazneni postupak započinje podnošenjem zahtjeva za provođenje istrage. Za prikaz argumenata u prilog stavu da je kazneni postupak prema ZKP/67 započinjao s podnošenjem zahtjeva javnog tužitelja za pokretanjem postupka v. Petrić, B. (1972.) Pokretanje krivičnog postupka, Jugoslovenska revija za kriminologiju i krivično pravo, br. 3/1972, str. 443.-450. Vasiljević i Grubač pak smatraju da istraga započinje donošenjem rješenja o provođenju istrage. Obrazlažu da istraga ne počinje trenutkom podnošenja zahtjeva ovlaštenog tužitelja za pokretanje istrage iz jednostavnog razloga što istražni sudac može taj zahtjev ne prihvatiti, ali smatraju da za početak istrage nije potrebno da rješenje o provođenju istrage postane pravomoćno. Vasiljević; Grubač (1982.), Komentar Zakona o krivičnom postupku, str. 277. Citirano prema: Pajčić, M., Prethodni kazneni postupak u suvremenom međunarodnom i poredbenom kaznenom procesnom pravu, doktorska disertacija. Zagreb, Pravni fakultet, str. 77.

šenja o provođenju istrage okrivljenik ima pravo žalbe sucu istrage u roku od osam dana od dana primitka rješenja.¹⁸ Žalba se podnosi državnom odvjetniku koji ju je dužan odmah, zajedno sa spisom predmeta, dostaviti sucu istrage (čl. 218. st. 2.).¹⁹ Sudac istrage može rješenjem: 1) odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili nedopuštenu, 2) odbiti žalbu kao neosnovanu, 3) prihvatiti žalbu i ukinuti rješenje o provođenju istrage za sve ili pojedine točke rješenja ako utvrdi postojanje razloga iz članka 224. stavka 1. točaka 1. do 3., odnosno da nema osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret ili 4) naložiti državnom odvjetniku da u određenom roku provede dokazne radnje potrebne za odlučivanje o osnovanosti rješenja o provođenju istrage.

Iz navedenog se mogu iščitati i osnove za ulaganje žalbe na rješenje o provođenju istrage: 1) ako djelo koje se stavlja na teret okrivljeniku nije kazneno djelo za koje se progona po službenoj dužnosti, 2) ako postoje okolnosti koje isključuju krivnju okrivljenika, osim ako je počinio protupravno djelo u stanju neubrojivosti, 3) ako je nastupila zastara kaznenog progona ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneni progon te 4) ako ne postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret.

Prema predloženom čl. 218. st. 4., sudac istrage dužan je odlučiti o žalbi okrivljenika u roku od osam dana od dana primitka žalbe i spisa predmeta. Ako sudac istrage u tom roku ne odluči o žalbi okrivljenika, Nacrt propisuje da je državni odvjetnik ovlašten nastaviti s provođenjem istrage. Ako sudac istrage ne odluči u roku o žalbi, strankama stoji na raspolaganju i instancijsko pravno sredstvo u okviru suda protiv odugovlačenja postupka. Riječ je o predloženom novom čl. 347. koji nosi naziv: „Pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku“. Zbog nedonošenja odluke o žalbi protiv rješenja o provođenju istrage u zakonskom roku od osam dana „stranke i oštećenik mogu zbog nepostupanja suda u rokovima propisanim zakonom podnijeti pritužbu predsjedniku suda, koji će odrediti novi rok za poduzimanje radnje”.²⁰ Pored okrivljenika koji traži da se odluči o njegovoj žalbi, i državni odvjetnik ima interes u ovoj situaciji podnijeti pritužbu predsjedniku suda budući da mu je stalo da se okonča neizvjesnost pravomoćnosti rješenja o pokretanju istrage.

Prije daljnjih razmatranja o odlukama koje povodom žalbe na rješenje o provođenju istrage može donijeti sudac istrage potrebno je vratiti se na stupanj vjerojatnosti o počinjenju djela koji prema Nacrtu mora postojati da bi se mo-

---

¹⁸ Rok za ulaganje žalbe je produljen u odnosu na opći rok za ulaganje žalbe na rješenje od tri dana iz čl. 492. st. 2.

¹⁹ Na ovom mjestu potrebno je upozoriti da Prijedlog ne daje državnom odvjetniku ovlast da, kada primi žalbu, odbaci žalbu iz formalnih razloga - kao nepravovremenu ili nedopuštenu.

²⁰ Opširnije o ovom pravnom sredstvu v. *infra*, 3.3.

gla pokrenuti istraga. Kao što je već navedeno, riječ je o „osnovanoj sumnji” za razliku od postojećih „osnova sumnje”. Ako bi se osnovana sumnja tumačila kao ona sumnja koja se temelji na saznanju o činjenicama koje su utvrđene na takav način da se na takvim načinima utvrđivanja činjenica može zasnivati presuda u kaznenom postupku (dakle na rezultatima formalnih dokaznih radnji), postavlja se pitanje mogućnosti da se to ostvari prije započinjanja istrage u svakom postupku.²¹ Naime, prema Nacrtu mogućnost poduzimanja dokaznih radnji prije početka istrage vrlo je ograničena i svodi se na primjenu odredbi čl. 212.,²² 214.²³ i 332.²⁴ Dakako da saznanja o činjenicama do kojih se došlo provođenjem dokaznih radnji temeljem čl. 212., 214. ili 332. mogu činiti osnovanu sumnju. No, što kad to nije slučaj, tj. kada nisu poduzete dokazne radnje temeljem navedenih članaka, već samo izvidne radnje? Isto pitanje postavljalo se i u postupcima koji su se vodili (i još se vode) prema ZKP/97. Praksa je na to pitanje odgovorila tako da su istražni suci nerijetko donosili rješenje o provođenju istrage, tj. potvrđivali postojanje osnovane sumnje, i kada prije podnošenja zahtjeva za provođenje istrage nisu bile poduzete istražne radnje (izuzimajući pritom naravno samo ispitivanje osumnjičenika koje je bilo obvezno prije donošenja rješenja o provođenju istrage) i kada je istražni sudac nerijetko osnovanost sumnje praktički temeljio uglavnom na službenim zabilješkama o obavijesnim razgovorima policije s presumptivnim svjedocima. Da je riječ o praktički iznimno važnom pitanju, pokazuje nam i čl. 218. st. 3. t. 4. prema kojem sudac istrage, odlučujući o žalbi okrivljenika izjavljenoj protiv rješe-

---

²¹ Krapac, D., Zakon o kaznenom postupku i drugi izvori hrvatskog kaznenog postupovnog prava, Narodne novine, Zagreb 2008., str. 362.-363., navodi da je osnovana sumnja da je netko počinio kazneno djelo sumnja koja se temelji na osnovama, tj. izvorima saznanja o činjenicama koji udovoljavaju određenim normativima o logičkim standardima (tzv. antecedentnosti, konkretnosti i jasnoće), a iz kojih proizlazi vjerojatnost da je neka osoba počinila kazneno djelo. Usp. Vodinelić, „Osnove sumnje” i „osnovana sumnja” u nauci krivičnog procesnog prava, Naša zakonitost, br. 9, 1977., str. 65.-81. Bayer (1967.), str. 346., navodi da „osnovanost sumnje znači da se mora osnivati na konkretnim podacima, tj. saznanju o činjenicama”. Tomašević opisuje osnove sumnje kao mogućnost da je počinjeno kazneno djelo, a osnovanu sumnju kao vjerojatnost. Tomašević, G., Kazneno procesno pravo: opći dio: temeljni pojmovi, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, 2011., str. 201., bilj. 869.

²² Ako je počinitelj kaznenog djela poznat, moguće je poduzimanje hitnih dokaznih radnji temeljem odredbi čl. 212. prema kojima je moguće, ako postoji opasnost od odgode, i prije započinjanja kaznenog postupka obaviti pretragu (članak 246.), privremeno oduzimanje predmeta (članak 261.), očevid (članak 304.), uzimanje otisaka prstiju i drugih dijelova tijela (članci 211. i 307.).

²³ Prema predloženom čl. 214., ako je počinitelj kaznenog djela nepoznat, državni odvjetnik može provesti ili naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji ako je to svrhovito za otkrivanje počinitelja ili ako postoji opasnost od odgode.

²⁴ Naravno, prije započinjanja istrage moguće je za kaznena djela iz kataloga i poduzimanje posebnih dokaznih radnji iz čl. 332.

nja o provođenju istrage, može naložiti državnom odvjetniku da u određenom roku provede dokazne radnje potrebne za odlučivanje o osnovanosti rješenja o provođenju istrage. Valja pretpostaviti da je intencija zakonodavca bila navedenom odredbom čl. 218. st. 3. t. 4. omogućiti rješenje opisanog problema tako što će se omogućiti provođenje dokaznih radnji čije izvođenje inače nije dopušteno prije donošenja rješenja o pravomoćnosti istrage, a koje mogu dovesti do eventualnog utvrđenja osnovanosti sumnje. Važno je napomenuti i da se Nacrt ne ograničava samo na neke dokazne radnje – sudac istrage dakle temeljem čl. 218. st. 3. t. 4. može naložiti državnom odvjetniku da u određenom roku provede sve dokazne radnje predviđene ZKP-om.

Ako je sudac istrage naložio državnom odvjetniku provođenje tih dokaznih radnji, državni odvjetnik će nakon njihova provođenja dostaviti spis sucu istrage radi donošenja odluke o žalbi.²⁵ Ako je sudac istrage zbog postojanja nekog od razloga iz čl. 218. st. 3. t. 3. ukinuo rješenje o provođenju istrage, državni odvjetnik ima pravo žalbe.

Kako bi se poboljšao pravni položaj oštećenika, Nacrt propisuje da rješenje o provođenju istrage državni odvjetnik ne dostavlja samo okrivljeniku, već i oštećeniku s poukom o pravima iz članka 47. stavka 1. točaka 1. do 4. i 7.

2.1.2.1. Odgoda dostave rješenja o provođenju istrage

Nacrt je promijenio i odredbe o mogućnosti odgode dostave rješenja o provođenju istrage do mjesec dana. Podsjetimo se, Ustavni je sud Republike Hrvatske u Odluci (t. 108.-111.1.) naveo da je „inače legitiman cilj koji se tom odredbom nastoji postići s ustavnopravnog aspekta preširoko i neodređeno postavljen“, zatim da je „potrebno precizirati i jasno odrediti katalog kaznenih djela za koje bi odgoda dostave naloga o provođenju istrage mogla biti ustavnopravno opravdana“ te da „bi se ta ovlast državnog odvjetnika mogla ustavnopravno opravdati samo za najteža kaznena djela koja prijete organiziranom životu u zajednici ako se u konkretnom slučaju procijeni da postoji opasnost za život ili tijelo ili imovinu velikih razmjera“. U predloženom čl. 218.a propisuje se da se može odgoditi dostava rješenja o provođenju istrage samo za kataloški navedena kaznena djela za koja je ocijenjeno da su po svojoj prirodi takva da prijete organiziranom životu zajednice te pod daljnjom pretpostavkom da bi se dostavom rješenja o provođenju istrage ugrozio život ili tijelo osobe ili imovina

---

²⁵ Čl. 218. st. 5. Ako državni odvjetnik u roku koji mu je zadao sudac istrage ne provede zadane dokazne radnje odnosno ne dostavi spis, sudac istrage bi odluku o žalbi (konkretno za odlučivanje o osnovanosti rješenja o provođenju istrage) trebao donijeti temeljem dostupnog materijala te u slučaju da ne utvrdi postojanje osnovane sumnje, prihvatiti žalbu i ukinuti rješenje o provođenju istrage u odnosu na sve ili pojedine točke rješenja.

velikih razmjera. Rok za koji je moguće odgoditi dostavu rješenja o provođenju istrage najviše je trideset dana od dana njegova donošenja.

Pored navedenog jasnog određenja kataloga i uvjeta pod kojima se može odrediti odgoda dostave rješenja, postupovna prava okrivljenika dodatno su zaštićena uvođenjem sudske kontrole budući da se takva odluka državnog odvjetnika može pobijati i prigovorom zbog povrede postupovnih prava obrane iz članka 239.a, o čemu također odlučuje sudac istrage.²⁶

Stavak 2. izmijenjen je u odnosu prema stavku 3. članka 218. ZKP/08 samo u dijelu da se razlozi za odgodu dostave rješenja o provođenju istrage navode u službenoj bilješci koja se više ne upisuje u upisnik kaznenih prijava, već se prilaže u spis, sve kako bi okrivljenik po stjecanju prava na uvid u spis mogao vidjeti sadržaj službene bilješke i razloge za odgodu dostave rješenja o provođenju istrage te eventualno podnijeti prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane iz članka 239.a.

2.1.3. Završetak istrage

Rokovi trajanja istrage ostali su neizmijenjeni i uređeni su u čl. 229.²⁷ Rok za dovršetak istrage i dalje je šest mjeseci, ali se u Nacrtu sada ističe obveza državnog odvjetnika da istragu završi u roku od šest mjeseci. I dalje postoji mogućnost produljenja istrage za šest odnosno dvanaest mjeseci. Budući da je zakonopisac želio naglasiti da produljenja ne moraju iznositi uvijek šest odnosno dvanaest mjeseci, već da bi produljenje trebalo trajati samo onoliko koliko je nužno za završetak istrage, ovisno o stanju predmeta i radnjama koje je još potrebno provesti. Zbog tog razloga izmijenjen je izričaj zakonskog teksta te se uvodi formulacija „produljiti za najviše šest mjeseci“ odnosno „produljiti za najviše dvanaest mjeseci“ kako bi se naglasila mogućnost produljenja i za vrijeme kraće od šest odnosno dvanaest mjeseci.

Neizmijenjena je ostala odredba čl. 228. st. 1. prema kojoj državni odvjetnik ili sudac istrage završava istragu kad su provedene propisane radnje, a stanje stvari u istrazi je dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili obustaviti postupak. Završetak istrage upisuje se u upisnik kaznenih prijava, a novina je izričito propisivanje obveze da se o tome obavijeste okrivljenik i oštećenik.²⁸ Nakon završene istrage državni odvjetnik je dužan u roku od pet-

---

²⁶ V. obrazloženje uz čl. 218.a.

²⁷ Sadržajno, riječ je o važećem čl. 230. koji je, kako zakonopisac navodi, zbog logičnosti strukture Zakona premješten ispred odredbi o rokovima podizanja optužnice (dosadašnji čl. 229.).

²⁸ Obveza obavještanja okrivljenika i dosad je proizlazila iz članka 234. stavka 1. Ovom se dopunom obavezuje državnog odvjetnika da i oštećenika obavijesti o završetku istrage kako bi i on imao saznanja o tijeku kaznenog postupka u kojem je oštećen.

naest dana od dana upisa završetka istrage ili istraživanja u upisnik kaznenih prijava podignuti optužnicu ili obustaviti istragu odnosno odbaciti kaznenu prijavu, dok u složenim predmetima taj rok iznosi trideset dana.

2.2. Provođenje istraživanja

Prema Nacrtu, za kaznena djela za koja je zapriječena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina ne provodi se istraga, već istraživanje (čl. 213.-213.c). Riječ je o (formalno označenom) postupovnom stadiju koji je sadržajni pandan istrazi, što znači da se pokreće kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti te da se u tom stadiju izvode dokazne radnje prije podizanja optužnice. Prema čl. 213., kada postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a ne postoje zakonske smetnje za kazneni progon te osobe, državni odvjetnik može provesti ili naložiti istražitelju provođenje dokaznih radnji koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice.²⁹

Ustavni je sud (točka 39.8.) odredio pozitivnu ustavnu obvezu zakonodavca da u slučajevima kad se ne provodi istraga odredi trenutak u kojem osoba dobiva status osumnjičenika te obvezu obavještavanja osobe o toj činjenici. Prema Nacrtu, obavijest o provođenju dokaznih radnji državni odvjetnik dostavlja okrivljeniku u roku od tri dana od kada je po utvrđivanju osnovane sumnje

---

²⁹ Zanimljivo je spomenuti da se, za razliku od odredbi o vođenju istrage iz čl. 216., ovdje izričito navodi i negativni uvjet iz načela legaliteta kaznenog progona: nepostojanje zakonskih smetnji za progon te osobe. Naravno da to nipošto ne znači da kod istrage taj negativni uvjet ne mora biti ispunjen – zahtjev za nepostojanjem zakonskih smetnji naveden je u temeljnim odredbama ZKP-a, u čl. 2. st. 3., što znači da se primjenjuje i na čl. 216. te da stoga nije ni nužno da bude spomenut u čl. 213. No, u obrazloženju Prijedloga pojašnjava se da je cilj izričitog navođenja negativnog zakonskog uvjeta u čl. 213. veća preglednost i jasnoća zakonske norme. Glavni je razlog za to uvođenje novog pravnog sredstva, prigovora zbog povrede postupovnih prava obrane, kao izvršenja ustavne obveze zakonodavca da prema odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske u normativnu strukturu prethodnog postupka ugradi sudski mehanizam zaštite koji bi trebao obuhvaćati provjeru, između ostalog, i osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo koje joj se stavlja na teret i nepostojanja zakonskih smetnji za kazneni progon. Budući da je takvo pravno sredstvo uvedeno, ne samo tijekom provođenja istrage već i u slučajevima istraživanja, tj. tijekom provođenja dokaznih radnji u situacijama kad se istraga ne vodi, posebno navođenje zahtjeva za nepostojanjem zakonskih smetnji u ovom članku je korisno jer omogućuje potpunije razumijevanje zakonskih odredbi i pravnim laicima koji sada jasnije mogu iz zakonskog teksta razumjeti pod kojim je pretpostavkama moguće poduzeti istraživanje protiv određene osobe provođenjem dokaznih radnji te odlučiti o podnošenju novouvedenog pravnog sredstva (prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane, članak 239.a) ako smatraju da zakonske odredbe nisu poštovane. (Nacrt, obrazloženje, str. 122.)

proveo prvu dokaznu radnju. Određivanje navedenog trenutka na opisani način ispunjava ovu obvezu i ima daljnju posljedicu da okrivljenik dolazi u realnu mogućnost da se učinkovito koristi svojim pravima obrane. Dakle, kada utvrdi postojanje osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina i nepostojanje zakonskih smetnji za progon, državni odvjetnik može započeti s poduzimanjem dokaznih radnji. Nije potrebno posebno napominjati da se radnje iz čl. 212., 214. i 332. mogu poduzimati i prije utvrđivanja osnovane sumnje protiv određene osobe – ovdje je riječ o tome da državni odvjetnik može započeti s poduzimanjem ostalih, „redovnih“, dokaznih radnji. No, kako bi se ostvarilo pravo osumnjičenika na obavijest o istraživanju koje se započelo provoditi protiv njega, državni odvjetnik mora dostaviti okrivljeniku obavijest o provođenju dokaznih radnji u roku od tri dana od kada je proveo prvu dokaznu radnju. Izraz „dokaznih radnji“, dakle množina, upućuje na to da državni odvjetnik može poduzeti više dokaznih radnji. Ono što je bitno jest da obavijest mora biti poslana u roku od tri dana od kada je provedena prva dokazna radnja te da u obavijesti mora biti navedeno sve što je poduzeto prije slanja obavijesti.³⁰

U obrazloženju Nacrta navodi se da je trenutak određivanja postojanja osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se ne provodi istraga određen imajući na umu konvencijsko pravo i praksu Europskog suda za ljudska prava da se optužba za kazneno djelo u smislu članka 6. Konvencije konstituira i svakom mjerom ili radnjom države koja implicira da je osoba počinila kazneno djelo i supstancijalno pogoršava njezinu situaciju na isti način kako to čini službena obavijest o takvoj optužbi.³¹ U pogledu navedenog roka od tri dana od poduzimanja prve radnje u kojem se mora dostaviti obavijest, zakonopisac navodi da se rok od tri dana nakon provođenja prve dokazne radnje za dostavu obavijesti nalazi primjerenim i s obzirom na zahtjeve prakse (pisanje obavijesti, pouke o pravima koja se dostavlja uz obavijest, uređenja spisa predmeta zbog prava okrivljenika na uvid), kao i s obzirom na pravo okrivljenika da ima saznanje o svom formalnom statusu okrivljenika te

---

³⁰ Primjerice, ako je državni odvjetnik 1. veljače utvrdio postojanje zakonskih uvjeta iz čl. 213. st. 1. (osnovana sumnja i nepostojanje zakonskih smetnji za progon) i tog istog dana ispitao dva svjedoka (A. i B.) a 3. siječnja ispitao još jednog svjedoka C. i naložio vještačenje, tada se obavijest mora dostaviti okrivljeniku u roku od tri dana od poduzimanja prve radnje (ispitivanja svjedoka A. koje je provedeno 1. veljače), dakle do kraja 4. veljače, a ta obavijest mora sadržavati naznaku da su obavljene sve četiri navedene radnje.

³¹ Ipak, mora se primijetiti da Nacrt ne propisuje obvezu državnog odvjetnika da obavijesti osumnjičenika o postojanju osnovane sumnje, nego obvezu da se osumnjičenika obavijesti o poduzimanju prve dokazne radnje (koja je provedena nakon utvrđivanja osnovane sumnje). Navedeni trenuci u praksi će najčešće slijediti jedan iza drugog, no to ne mora uvijek biti tako. Moguće je da državni odvjetnik, nakon utvrđivanja postojanja osnovane sumnje, iz određenih razloga ne započne odmah s provođenjem dokaznih radnji.

s obzirom na prava koja mu posljedično, zbog tog statusa, pripadaju.³² Nacrt nadalje propisuje da se okrivljeniku uz obavijest o provedenoj prvoj dokaznoj radnji dostavlja i pouka o pravima iz čl. 239. st. 1.³³

Državni odvjetnik ili sudac istrage završava istraživanje kad su provedene radnje, a stanje stvari je dovoljno razjašnjeno da se može podignuti optužnica ili odbaciti kaznena prijava. Završetak istraživanja upisuje se u upisnik kaznenih prijava te se o tome obavještavaju okrivljenik i oštećenik.

2.2.1. Nejavnost istraživanja

Kao i kod istrage, Nacrt uvodi nejavnost istraživanja - u čl. 213. stavku 3. navodi se da je postupanje nakon dostave obavijesti nejavno. Dakle, istraživanje je u tom pogledu pandan istrazi, no potrebno je točno razgraničiti kada prestaje tajnost, a počinje nejavnost. Budući da Nacrt propisuje da je tek postupanje nakon dostave obavijesti nejavno, *argumentum a contrario*, provođenje dokaznih radnji u istraživanju prije dostave obavijesti bilo bi tajno. Postavlja se pitanje je li takav pristup opravdan i ne bi li nejavnost trebala vrijediti za istraživanje od početka, dakle i za radnje koje su provedene prije dostave obavijesti.

U čl. 213. st. 3. propisana je i mogućnost iznimnog određivanja istraživanja ili nekog njegova dijela tajnim. To može odrediti tijelo koje provodi istraživanje iz razloga navedenih u članku 388. ZKP, ako bi javno objavljivanje podataka štetilo probicima istraživanja. Tijelo koje poduzima radnju upozorit će osobe koje sudjeluju u dokaznoj radnji za koju je određena tajnost da je odavanje tajne kazneno djelo. Sve osobe koje saznaju sadržaj postupovne radnje koja je provedena tijekom tajnog istraživanja ili dijela istraživanja dužne su kao tajnu čuvati činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznale.

2.2.2. Završetak istraživanja

Za razliku od istrage, rok najduljeg mogućeg trajanja samog istraživanja, kao procesnog podstadija koji označava provođenje dokaznih radnji nakon utvrđenja osnovane sumnje da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, nije propisan. Naime, Nacrt u čl. 213.b propisuje samo da je državni odvjetnik dužan donijeti odluku

---

³² Nacrt, obrazloženje, str. 122.

³³ Time se okrivljeniku omogućuje da u trenutku saznanja o pokretanju istraživanja protiv njega odmah ima i informaciju o svojim pravima kojima se može početi koristiti, što svakako doprinosi mogućnostima obrane. Takvim rješenjem okrivljenik dobiva pouku o pravima u ranijem stadiju postupanja nego prema važećem čl. 239. st. 2.

o prijavi u roku od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja.³⁴ Donošenje odluke o prijavi u ovom članku označuje ili donošenje rješenja o odbacivanju kaznene prijave ili podizanje optužnice. Dakle, zakonopisac postavlja samo opći rok od šest mjeseci za dovršetak dvaju podstadija: a) prethodnih istraživanja (izvida) tijekom kojih je potrebno doći do osnovane sumnje u počinjenje djela, što je preduvjet za započinjanje b) istraživanja, kao drugog podstadija prethodnog postupka za kaznena djela za koja se ne vodi istraga. Oba navedena podstadija zajedno moraju biti završena u roku od šest mjeseci, što znači da najdulje moguće trajanje istraživanja ovisi o prethodnom trajanju izvida.³⁵

2.3. (Ne)kontradiktornost u istrazi i istraživanju

Nacrtom se u određenim elementima ojačava kontradiktornost u istrazi i istraživanju. Tako se predviđaju neke nove situacije kada se daje obrani pravo nazočnosti i/ili sudjelovanja u provedbi dokaznih radnji u istrazi ili istraživanju, no takvo sudjelovanje ipak i dalje nije pravilo kod svih radnji.

Kao što je poznato, ZKP/08 propisuje da tijelo koje vodi postupak prije podizanja optužnice u pravilu provodi dokazne radnje bez sudjelovanja obrane. Praktično je svakako najvažnije pitanje sudjelovanja obrane u izvođenju dokazne radnje ispitivanja svjedoka. Način ispitivanja svjedoka u ovom stadiju postupanja ovisi o tome je li riječ o svjedocima čije je ispitivanje predložila obrana ili to nije slučaj. Većina svjedoka koja se ispituje tijekom prethodnog postupka su svjedoci čije se ispitivanje provodi na inicijativu i temeljem odluke tijela koje vodi postupak. Takvi se svjedoci po važećem tekstu ZKP/08 ispituju bez nazočnosti obrane. Nacrt u tom dijelu ne predviđa nikakve promjene. Riječ je o rješenju koje je prihvaćeno u mnogim poredbenim sustavima, a ono se obično opravdava potrebom očuvanja učinkovitosti istrage, u prvom redu smanjenjem mogućnosti utjecaja na svjedoke.³⁶

---

³⁴ Ako u tom roku državni odvjetnik nije donio odluku o prijavi, okrivljenik ima pravo podnijeti prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka.

³⁵ Ako je od upisa kaznene prijave u upisnik do završetka izvida proteklo, primjerice, pet mjeseci, ostaje samo jedan mjesec za provođenje istraživanja.

³⁶ I dok većina europskih država usvaja takvo rješenje, na ovom mjestu navest ćemo kao primjer samo rješenja iz Austrije i Njemačke kao pravnih sustava u kojima se vodi državnoodvjetnička istraga te Francuske kao sustava sudske istrage. Austrijski StPO, § 160., tako određuje da se u pravilu ispituje svaki svjedok pojedinačno i u odsutnosti sudionika u postupku i drugih svjedoka. Kontradiktorno ispitivanje kao i tonsko ili videosnimanje takvog ispitivanja okrivljenika ili svjedoka dopušteno je ako postoji razlog za zabrinutost da ispitivanje na glavnoj raspravi iz stvarnih ili pravnih razloga neće biti moguće (§ 165. st. 1. austrijskog StPO). Kontradiktorno saslušanje provodi sud (§ 104.) na prijedlog državnog odvjetništva uz

Kad je riječ o ispitivanju svjedoka čije je ispitivanje predložila obrana, važeći ZKP/08 u čl. 234. st. 3. i 4. propisuje da se osumnjičenik i branitelj o ispitivanju takvih svjedoka obavještavaju prije provođenja radnje. Obrana dakle ima pravo nazočnosti, no Zakon nije izričito propisao njihovo pravo aktivnog sudjelovanja, tj. postavljanja pitanja svjedocima.³⁷ Nacrt međutim obrani daje ne samo pravo nazočnosti ispitivanju svjedoka obrane već i pravo aktivnog sudjelovanja, tj. postavljanja pitanja, čime se svakako ostvaruje ne samo poboljšanje pravnog položaja obrane već i doprinos točnijem utvrđivanju činjeničnog stanja već u ovom stadiju postupanja.³⁸

Kad je riječ o prijedlozima za ispitivanjem svjedoka, Nacrt propisuje da okrivljenik nakon primitka rješenja o provođenju istrage može državnom odvjetniku predložiti provođenje dokaznih radnji. Ako državni odvjetnik prihvati prijedlog okrivljenika, provest će odgovarajuću dokaznu radnju,³⁹ a ako ne prihvati prijedlog, dostavlja ga u roku od osam dana sucu istrage i o tome pisano obavještava okrivljenika. Ako sudac istrage prihvati prijedlog za provođenje dokazne radnje, naložit će njezino provođenje državnom odvjetniku, a ako ne prihvati, obavijestit će o tome okrivljenika (čl. 234. st. 1. i 2.).

Predloženi novi čl. 234. st. 3. propisuje da se o mjestu i vremenu provođenja dokazne radnje, čije je izvođenje predložio okrivljenik i čiji je prijedlog prihvaćen, prije njezina provođenja obavještavaju okrivljenik i branitelj.⁴⁰ To

---

odgovarajuću primjenu odredaba §§ 249. i 250. Sud daje priliku državnom odvjetništvu, okrivljeniku, žrtvi, privatnim sudionicima i njihovim zastupnicima da sudjeluju u ispitivanju i postavljanju pitanja (st. 2.). I u SR Njemačkoj svjedoci se prije podizanja optužnice u pravilu ispituju bez nazočnosti obrane (v. § 161.a njemačkog StPO). U Francuskoj, u kojoj za teža kaznena djela istragu provodi istražni sudac, svjedoci se u istrazi ispituju bez prisustva stranaka (čl. 102. CPP).

³⁷ Tripalo i Đurđević napominju da se u državnoodvjetničkoj praksi obrani nerijetko daje i pravo postavljanja pitanja u situaciji kada to zakon izričito ne propisuje (npr. dopuštenje branitelju da postavlja pitanja prilikom ispitivanja okrivljenika). No, ispravno upozoravaju na „temeljni zahtjev vladavine prava da temeljno pravo, a pravo na ispitivanje je pravo obrane, dakle temeljno ljudsko pravo, mora biti propisano zakonom, a ne podzakonskim aktom ili pojedinačnom odlukom državnog tijela.“ V. Tripalo, D., Đurđević, Z.: Predlaganje dokaza, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 18, broj 2/2011, str. 474.-475. Inače, čl. 234. st. 3. i 4. važećeg teksta ZKP dodani su tek 2011. godine (NN 80/11). Izvorni tekst ZKP/08 (NN 152/08) nije predviđao ni pravo obrane na nazočnost ispitivanju svjedoka čije je ispitivanje sama predložila. Opširnije o pravu na prisustvovanje dokaznim radnjama provedenim na prijedlog obrane nakon Novele iz 2011. v. i Đurđević, Z., op. cit. (bilj. 12), str. 339.

³⁸ Budući da je riječ o svjedocima čije se ispitivanje provodi na prijedlog obrane, logično je da onaj tko je predložio to ispitivanje najbolje zna zašto je to učinio i utvrđivanju kojih bi činjenica iskaz tog svjedoka trebao poslužiti.

³⁹ Prijedlog za provođenje dokazne radnje ne može se podnijeti nakon što je okrivljenik primio obavijest da je istraga završena.

⁴⁰ Prijedlog u st. 4. dopušta da se ta obavijest o provođenju dokazne radnje okrivljeniku i branitelju u primjerenom roku može priopćiti putem uređaja za telekomunikacije, o čemu se sastavlja službena zabilješka.

pravo ima i okrivljenik koji je lišen slobode a želi prisustvovati ročištu. On će na ročište biti doveden, osim ako je raspravno nesposoban ili zbog teško narušenog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti sudjelovati na ročištu. Ako okrivljenik na to pristane, a za to postoje tehnički uvjeti, omogućit će mu se sudjelovanje na ročištu putem zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video uređaj). Vrlo je važno istaknuti da prema Nacrtu obrana u ovoj situaciji nema samo pravo nazočnosti, već i pravo aktivnog sudjelovanja - nakon nesmetanog iskazivanja pitanja prvi postavlja državni odvjetnik, a zatim okrivljenik i branitelj.⁴¹ No, Nacrt propisuje da će državni odvjetnik zabraniti postavljanje pitanja ili odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedopušteno (članak 277. i članak 289. stavak 3. ovog Zakona) ili se pitanje ne odnosi na predmet.⁴² Državni odvjetnik obavezan je unijeti u zapisnik pitanje i svoju odluku, što će omogućiti naknadni pregled opravdanosti uskrate nekog pitanja.

Pitanje sudjelovanja obrane u ispitivanju svjedoka na prijedlog obrane tijekom istraživanja nije u Nacrtu riješeno na isti način kao kod istrage. Prema čl. 213. st. 4., okrivljenik ima pravo nakon primitka obavijesti o poduzimanju prve dokazne radnje (obavijest iz čl. 213. st. 2.) predložiti poduzimanje dokaznih radnji.⁴³ Ispitivanje svjedoka na prijedlog obrane provodi se uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima. Dakle, Nacrt kod istraživanja, za razliku od istrage, ne daje izričito okrivljeniku pravo postavljanja pitanja tim svjedocima, već samo pravo nazočnosti. Takvo rješenje teško se može smatrati dobrim, ne samo stoga što pravi razliku kod pravnog uređenja identičnog pitanja u istrazi, već i iz gore navedenih razloga koji se odnose i na položaj obrane i na točno utvrđivanje činjeničnog stanja.

I dok, kako je opisano, obrana uvijek ima pravo nazočiti i/ili sudjelovati u izvođenju onih dokaznih radnji čije je izvođenje predložila, Nacrt predviđa i novo rješenje prema kojem je obrani, osim na dokaznom ročištu, pod određenim okolnostima dopušteno nazočiti i ispitivanju svjedoka čije ispitivanje nije sama predložila. Nacrt predviđa takvu mogućnost samo kod istraživanja, dakle kada postoji osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a ne postoje zakonske smetnje za kazneni progon te osobe. To se postiže uporabom novog pravnog sredstva: zahtjeva za ponovno provođenje dokaznih radnji zbog nedostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. o kojem će zbog njegova značenja biti više riječi u posebnom odjeljku.

---

⁴¹ O osumnjičeničkovu predlaganju dokaza u važećem tekstu ZKP/08 v. Tripalo, D., Đurđević, Z., op. cit. (bilj. 12), str. 474.-475.

⁴² Nacrt upućuje na izmijenjeni čl. 420. st. 3.

⁴³ Ako se državni odvjetnik ne složi s prijedlogom okrivljenika, dostavlja ga u roku od osam dana sucu istrage i o tome pisano obavještava okrivljenika.

2.3.1. Zahtjev za ponovno provođenje dokaznih radnji zbog nedostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. (čl. 213.a)

Već je navedeno da u postupcima za kaznena djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina državni odvjetnik mora najprije utvrditi postojanje osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti te nepostojanje zakonskih smetnji za progon. Tek tada smije započeti s provedbom dokaznih radnji koje su svrhovite za odlučivanje o podizanju optužnice odnosno naložiti istražitelju provođenje tih radnji.⁴⁴ Kako bi se ostvarilo pravo okrivljenika na saznanje o istraživanju koje se vodi protiv njega, propisuje se da državni odvjetnik dostavlja okrivljeniku obavijest o provođenju tih dokaznih radnji u roku od tri dana od kada je proveo prvu takvu dokaznu radnju.

Kako bi ojačao položaj okrivljenika te sankcionirao eventualnu nedostavu te obavijesti,⁴⁵ Nacrt u čl. 213.a propisuje novo pravno sredstvo: zahtjev za ponovno provođenje dokaznih radnji zbog nedostave obavijesti. Predloženi čl. 213.a st. 1. tako određuje da, ako državni odvjetnik okrivljeniku nije dostavio obavijest o poduzimanju prve dokazne radnje (obavijest iz članka 213. stavka 2.), a proveo je dokaznu radnju ispitivanja svjedoka, okrivljenik ima pravo zahtijevati od državnog odvjetnika ponovno provođenje tih dokaznih radnji. Ako se državni odvjetnik ne složi sa zahtjevom okrivljenika, postupit će prema članku 234. stavku 2., tj. zahtjev dostavlja u roku od osam dana sucu istrage i o tome pisano obavještava okrivljenika. Ako sudac istrage utvrdi da je zahtjev okrivljenika osnovan, naložit će državnom odvjetniku da ponovo provede ispitivanje svjedoka.⁴⁶

Najprije valja istaknuti da se zahtjevom može zatražiti samo ponavljanje ispitivanja svjedoka. Zakonopisac u obrazloženju Nacrta navodi da je „...uzeta u obzir i mogućnost ispitivanja i prigovaranja dokazima izvedenim na raspravi te objektivne nemogućnosti ponovnog provođenja dokaznih radnji (npr. pretraga), kao i zahtjev za efikasnošću postupka. Uvažavajući sve navedeno, zaključeno je da je jedino za daljnje provođenje dokaznih radnji ispitivanja svjedoka bez dostave obavijesti objektivno opravdano i svrsishodno nedostavu obavijesti sankcionirati obvezom ponavljanja te dokazne radnje“⁴⁷

---

⁴⁴ Naravno da radnje iz čl. 212., 214. i 332. smije poduzeti i prije utvrđivanja osnovane sumnje.

⁴⁵ I u obrazloženju se navodi da je članak 213.a novina koja ima cilj spriječiti nedostavu obavijesti okrivljeniku da je protiv njega provedena prva dokazna radnja.

⁴⁶ U obrazloženju se navodi da je „pri uređenju ovog instituta uzet u obzir značaj te obavijesti za postupovni položaj okrivljenika i prava koja može realizirati dostavom te obavijesti i primjerenost postupovne sankcije za neobavještavanje kroz prizmu prava okrivljenika tijekom postupka za predlaganjem provođenja dokaznih radnji, dokaznog ročišta i dokaznih prijedloga.“

⁴⁷ Nacrt, obrazloženje, str. 124.

Prije razmatranja posebnosti načina na koji se provodi to ponovljeno ispitivanje svjedoka, potrebno je točno utvrditi ponavljanje kojih se radnji ispitivanja svjedoka ovim zahtjevom može zatražiti. Radi li se samo o radnjama ispitivanja svjedoka koje su poduzete nakon proteka roka za dostavu obavijesti ili svih radnji koje su poduzete nakon utvrđivanja zakonskih uvjeta za pokretanje istraživanja? Prva rečenica čl. 213.a glasi: „Ako državni odvjetnik okrivljeniku nije dostavio obavijest iz članka 213. stavka 2. ovog Zakona, a proveo je dokaznu radnju ispitivanja svjedoka, okrivljenik ima pravo zahtijevati od državnog odvjetnika ponovno provođenje *tih dokaznih radnji*“ (kurziv M.P.) Budući da na pitanje koje su to „*te dokazne radnje*“ ne možemo sa sigurnošću odgovoriti tumačeći sam tekst Zakona, obrazloženje Nacrta može nam u tome pomoći: „...zaključeno je da je jedino za *daljnje provođenje dokaznih radnji ispitivanja svjedoka bez dostave obavijesti*“ (kurziv M.P.) „objektivno opravdano i svrsishodno nedostavu obavijesti sankcionirati obvezom ponavljanja te dokazne radnje...“ Stoga bi navedenu odredbu valjalo protumačiti da se jedino za daljnje provođenje dokaznih radnji ispitivanja svjedoka koje je provedeno nakon proteka roka za dostavu obavijesti, a bez dostave obavijesti, može zatražiti ponovno provođenje tih radnji. Sve radnje ispitivanja svjedoka koje su provedene u prva tri dana od početka poduzimanja dokaznih radnji nisu predmetom zahtjeva iz čl. 213.a.

Ponovno ispitivanje svjedoka provodi se uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima (st. 3.). Zakonopisac time provodi daljnje jačanje prava obrane kroz nazočnost na takvom ispitivanju. Iako okrivljenik inače ima pravo biti nazočan (i pravo sudjelovati) samo onim ispitivanjima svjedoka prije podizanja optužnice čije je ispitivanje sam predložio te ispitivanju svjedoka na dokaznom ročištu, ovdje mu se daje pravo nazočnosti ispitivanju svjedoka čije ispitivanje nije predložio, što je, kako se u obrazloženju navodi, kontrolni mehanizam. Iako se u Nacrtu navodi da se „ponovno ispitivanje svjedoka provodi uz prisutnost okrivljenika i branitelja ako ga ima“, ali mora se napomenuti da se ne radi o njihovoj obveznoj nazočnosti, nego o njihovu pravu da budu nazočni, koji zahtjev je ispunjen već i urednom dostavom poziva okrivljeniku i branitelju, ako ga ima.⁴⁸

Daljnja napomena odnosi se na sadržaj toga prava. Za razliku od prava okrivljenika na aktivno sudjelovanje pri ispitivanju svjedoka čije je ispitivanje sam predložio (čl. 234. st. 5.), ovdje je riječ o pravu nazočnosti. Nacrt ne propisuje pravo okrivljenika da postavlja pitanja svjedocima, ali mu daje pravo da stavi primjedbu u svezi sa zapisnikom, koja će se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika.⁴⁹

---

⁴⁸ Nacrt, obrazloženje, str. 124.

⁴⁹ To pravo nema samo okrivljenik, nego i sve „osobe prisutne ispitivanju“.

Vrlo je važno istaknuti da Nacrt propisuje obligatorno izdavanje zapisnika o prijašnjem ispitivanju svjedoka iz spisa i nemogućnost njegova korištenja kao dokaza u postupku (čl. 213.a st. 4.), što će svakako imati velik učinak na praksu postupanja te doprinijeti poštovanju odredbi čl. 213. st. 2.⁵⁰

3. NOVA PRAVNA SREDSTVA U ISTRAZI I ISTRAŽIVANJU

Nacrt donosi mnoga nova pravna sredstva radi ispunjavanja obveza iz Odluke Ustavnog suda i podizanja razine pravne zaštite procesnih sudionika. Ta su pravna sredstva vrlo značajna i većina njih se koristi tijekom istrage ili istraživanja ili u vezi s njima. To su: 1) žalba protiv rješenja o provođenju istrage, 2) zahtjev za ponovno provođenje dokaznih radnji zbog nedostave obavijesti o poduzimanju dokaznih radnji, 3) prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane (čl. 239.a st. 1. i 2.), 4) pritužba višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage (čl. 229. st. 3.), 5) prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka (čl. 213.b) i 6) pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku (čl. 347.). Budući da je o žalbi protiv rješenja o provođenju istrage i novom pravnom sredstvu iz čl. 213. st. 2 - zahtjevu za ponovno provođenje dokaznih radnji zbog nedostave obavijesti iz članka 213. stavka 2. - već bilo riječi (v. *supra*, 2.3.1.), u nastavku će biti razmotrena ostala pravna sredstva navedena pod (gore 3), 4), 5), 6).

3.1. Prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane – čl. 239.a st. 1. i 2.

Zasigurno jedna od glavnih, ako ne i glavna, ustavna obveza zakonodavca jest ugrađivanje „u prethodni postupak mehanizma djelotvorne sudske zaštite protiv nezakonitog kaznenog progona i istrage od trenutka od kada je osoba obaviještena da je u statusu osumnjičenika”.⁵¹

---

⁵⁰ Pitanje načina izvođenja dokaznih radnji prije podizanja optužnice, u prvom redu sudjelovanje obrane u ispitivanju svjedoka optužbe, ima utjecaja na dokaznu snagu zapisnika o tom ispitivanju na raspravi. U ovom radu ta problematika neće biti razmotrena budući da je ta tema predmet posebnog referata.

⁵¹ Točke 39.8, 246., Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske. U obrazloženju se navodi (str. 137): „Valja napomenuti da se Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci referirao na obavijest o statusu osumnjičenika, budući da je prema dosadašnjem konceptu za provođenje istrage i dokaznih radnji bila dostatna osnova sumnje o učinu kaznenog djela, što je sada izmijenjeno na stupanj osnovane sumnje, zbog čega se to pravno sredstvo veže za rješenje o provođenju istrage i obavijest o provedenoj prvoj dokaznoj radnji, kao trenucima u kojima osoba, po novom konceptu, stječe svojstvo okrivljenika.“

Ustavni sud Republike Hrvatske (točka 39.3.) utvrdio je da „opseg zahtijevane sudske zaštite u predistražnoj i istražnoj fazi postupka mora obuhvatiti temeljna pitanja zakonitosti prethodnog postupka ... da sudovi moraju provoditi i kontrolu postojanja pretpostavki za kazneni progon i kontrolu zapreka za kazneni progon” te da osoba mora imati mogućnost zahtijevati preispitivanje zakonske osnovanosti progona ako su, primjerice, osnove sumnje utvrđene arbitrarno.

Predloženim člankom 239.a uvodi se u sustav hrvatskog kaznenog procesnog prava novo pravno sredstvo: „prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane“. Poredbeni uzor zakonodavcu je, kako se navodi u obrazloženju, bio § 108. austrijskog Zakona o kaznenom postupku, ali je to pravno sredstvo „djelom modificirano radi strukturalne usklađenosti s karakteristikama našeg kaznenog postupka“.⁵² Pritom se prvenstveno misli na okolnost da se sada u

---

⁵² Nacrt, obrazloženje, str. 137.-138. Budući da austrijski § 108. uređuje prijedlog za obustavu postupka, a §§ 106. i 107. prigovor zbog povrede prava, očito je da su oba pravna sredstva bila uzor za naš novi čl. 239.a. Stoga ćemo na ovom mjestu opisati ta pravna sredstva kako bismo ih mogli usporediti s našim čl. 239.a.

§ 106. nosi naziv „Prigovor zbog povrede prava“ i daje pravo na podnošenje prigovora sudu u istražnom postupku svakoj osobi koja smatra da je državno odvjetništvo povrijedilo neko njezino subjektivno pravo: 1) jer joj je uskraćeno korištenje nekog prava zajamčenog zakonom, 2) ili je istražna ili prisilna mjera naložena ili provedena protivno zakonskim odredbama. Prigovor se podnosi državnom odvjetništvu. U prigovoru se navodi na koji se nalog ili postupak odnosi, u čemu se sastoji povreda prava i na koji mu se način predlaže udovoljiti. Ako je prigovor upravljen protiv mjere kriminalističke policije, državno odvjetništvo daje kriminalističkoj policiji priliku da se o tome izjasni. Državno odvjetništvo ispitat će je li točna tvrdnja o povredi prava te usvojiti prigovor ako je opravdan kao i obavijestiti podnositelja prigovora da se to dogodilo i na koji način, pa i da on bez obzira na to ima pravo zatražiti odluku suda ako tvrdi da njegov prigovor doista nije usvojen. Ako državno odvjetništvo ne usvoji prigovor ili podnositelj prigovora zatraži odluku suda, državno odvjetništvo će prigovor bez odgađanja proslijediti sudu. Mišljenja državnog odvjetništva i kriminalističke policije sud dostavlja podnositelju prigovora na očitovanje unutar roka koji sud utvrdi, a koji ne može biti dulji od sedam dana. Na kraju se napominje da ne postoji povreda subjektivnog prava ako zakon odstupa od obvezujućeg uređenja ponašanja državnog odvjetništva ili kriminalističke policije i ta se diskrecija rabi u smislu zakona.

§ 107. uređuje odlučivanje suda o prigovoru zbog povrede prava. Ulaganje prigovora nije više dopušteno po okončanju istražnog postupka, a prigovori koji su već prije podneseni sukladno § 106. st. 1. t. 1. smatrat će se bespredmetnima. U slučaju da je optužnica podignuta, za to je nadležan sud koji je bio nadležan za istražni postupak. Nedopušteni prigovori i prigovori koje je usvojilo državno odvjetništvo odbacuju se. U ostalim slučajevima sud će odlučiti o meritumu. Ako se okolnosti isticanе povrede prava daju razjasniti samo putem neposrednog izvođenja dokaza, sud može po službenoj dužnosti zakazati usmenu raspravu i na njoj odlučiti o prigovoru. Ta rasprava nije javna, ali sud u svakom slučaju daje priliku za sudjelovanje i iznošenje mišljenja podnositelju prigovora, državnom odvjetništvu i kriminalističkoj policiji, ako je prigovor upravljen protiv nje. Državno odvjetništvo i podnositelj prigovora imaju pravo žalbe; žalba ima odgodni učinak. Viši zemaljski sud, koji je nadležan za odlučivanje o toj žalbi,

stadiju istrage sudska zaštita pruža kroz institut žalbe protiv rješenja državnog odvjetnika o provođenju istrage, odlučujući o kojoj sudac istrage, sukladno odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske (točka 39.3.), kontrolira je li djelo koje se stavlja na teret osobi kazneno djelo, postoje li zakonske pretpostavke za kazneni progon ili druge okolnosti koje ga isključuju.

Riječ je o pravnom sredstvu koje se primjenjuje i na istragu i na istraživanje – na istragu se odnose stavci 1. i 5., na istraživanje stavci 2. i 6., dok se stavci 3. i 4. odnose na oba oblika postupanja.⁵³ Najprije će biti izložena mogućnost primjene ovog pravnog sredstva u slučajevima vođenja istrage, no prije toga je važno istaknuti da je djelotvorna sudska zaštita protiv nezakonitog kaznenog progona i istrage pri vođenju istrage jednim dijelom već osigurana kroz institut žalbe protiv rješenja o provođenju istrage kod kojeg sudac istrage provjerava je li djelo koje se stavlja na teret osobi kazneno djelo, postoje li zakonske pretpostavke za kazneni progon ili okolnosti koje ga isključuju. Imajući u vidu

---

može odbiti rješavati o nekoj pritužbi, osim ako odluka ovisi o rješenju nekog pravnog pitanja, koje ima načelno značenje, osobito ako sud odstupa od jurisprudencije višeg zemaljskog suda ili Vrhovnog suda, ako takva jurisprudencija ne postoji ili u pogledu pravnih pitanja o kojima je potrebno odlučiti u prijašnjoj jurisprudenciji nije zauzet jedinstven stav. Ako sud usvoji prigovor, državno odvjetništvo i kriminalistička policija dužni su uspostaviti odgovarajuće pravno stanje pravnim sredstvima koja im stoje na raspoložbi.

Prema § 108. st. 1. sud obustavlja istražni postupak na prijedlog okrivljenika ako: 1) na temelju prijave ili predočenih rezultata istrage utvrdi da djelo zbog kojeg se istražni postupak vodio ne predstavlja kazneno djelo ili inače neki pravni razlog čini daljnji progon okrivljenika nedopustivim, ili 2) postojeća sumnja na počinjenje djela s obzirom na njezinu hitnost i težinu kao i na dotadašnje trajanje i opseg istražnog postupka ne opravdava njegovo nastavljanje, a od daljnjeg se razjašnjavanja činjeničnog stanja ne može očekivati produbljivanje sumnje. Prijedlog se podnosi državnom odvjetništvu. I dok se prijedlog obustave temeljem točke 1. može podnijeti u svako doba, to nije slučaj ako se prijedlog za obustavu podnosi zbog točke 2. Takav prijedlog smije se uložiti najranije šest mjeseci od početka kaznenog postupka, osim u postupku za lakša kaznena djela za koja je zapriječena kazna zatvora do tri godine, kada je taj rok skraćen i iznosi tri mjeseca od početka postupka. Ako utvrdi da je prijedlog osnovan, državno odvjetništvo dužno je postupak obustaviti (§§ 190., 191.), a ako to ne učini, prijedlog s možebitnim mišljenjem prosljediti će sudu. Ako sud prijedlog ne odbaci iz formalnih razloga, odlučit će o meritumu. Ako sud usvoji zahtjev okrivljenika i donese rješenje o obustavi postupka, državni odvjetnik ima pravo žalbe i ta žalba ima odgovodni učinak.

Iz navedenog je jasno da § 108. austrijskog StPO pruža okrivljeniku pravnu zaštitu samo kroz omogućavanje sudske kontrole postojanja pretpostavki za vođenje istražnog postupka. Budući da naš prigovor zbog povrede prava obrane omogućuje i sudsku kontrolu možebitnih povreda postupovnih prava obrane (štoviše, u slučaju kada se vodi istraga, to je jedino na što se u prigovoru može upozoravati), jasno je da je njegovo područje primjene šire od § 108. austrijskog zakona.

⁵³ Iz obrazloženja (str. 138): „Upravo zbog šireg opsega osnova za podnošenje ovog prigovora za stadij istraživanja, koji obuhvaća mogućnost pobijanja zakonskih osnova za provođenje istraživanja te povrede ili uskrate postupovnih prava obrane, to je pravno sredstvo za taj stadij postupka posebno izdvojeno u stavak 2.“

opseg sudske kontrole kod žalbe protiv rješenja o provođenju istrage, kada sud provjerava i postojanje zakonskih uvjeta za provođenje istrage, pozitivnih (postojanje osnovane sumnje) i negativnih (nepostojanje zakonskih smetnji kaznenom progonu), propisano je da se prigovor ne može podnijeti iz razloga zbog kojih se može podnijeti žalba protiv rješenja državnog odvjetnika o provođenju istrage.⁵⁴ To znači da će se u stadiju istrage ovo pravno sredstvo koristiti samo za sudsku kontrolu uskrate ili povrede postupovnih prava obrane.⁵⁵

Trenutak stjecanja prava na uporabu ovog pravnog sredstva u slučajevima vođenja istrage jest dostava rješenja o provođenju istrage.⁵⁶ Nakon dostave rješenja o provođenju istrage okrivljenik koji smatra da mu je protivno zakonu uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo, može podnijeti državnom odvjetniku pisani prigovor koji sadržava oznaku predmeta, odluke ili radnje na koju se odnosi, razloge prigovora i prijedlog načina ostvarivanja uskraćenog prava. Državni odvjetnik će odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana primitka prigovora donijeti odluku. Ako državni odvjetnik ne prihvati prigovor u tom roku,⁵⁷ dostavit će ga sucu istrage koji će odmah, a najkasnije u roku od osam dana od primitka odlučiti o prigovoru. Ako sudac istrage prihvati taj prigovor, a moguće je ostvarenje određenog prava ili provođenje odnosno ponavljanje radnje, naložit će državnom odvjetniku ostvarenje tog prava ili provođenje odnosno ponavljanje radnje u određenom roku. Nacrt ne navodi izričito koje odluke donosi državni odvjetnik – stoga se to izvodi iz odluka (navedenih u stavcima 5. i 6.) koje može donijeti sudac istrage.

Kod istraživanja je opseg primjene prigovora zbog povrede postupovnih prava obrane širi zato što, za razliku od istrage, ne postoji sudska kontrola pretpostavki za započinjanje istraživanja. Stoga je dopušteno ovim pravnim sredstvom prigovoriti da nisu ispunjene pretpostavke za započinjanje istraživanja

---

⁵⁴ Prijedlog ZID ZKP od 3. listopada 2013. nije sadržavao ovu rečenicu; ona je unesena tek u Nacrt konačnog prijedloga.

⁵⁵ U obrazloženju se kao primjeri navode neobavještavanje o provođenju dokazne radnje kojoj obrana ima pravo prisustvovati, nevraćanje privremeno oduzetih predmeta kada su za vraćanje ispunjene zakonske pretpostavke i slično.

⁵⁶ U obrazloženju (str. 138.-139.): „Izvršavajući odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske, zakonopisac je ovo pravno sredstvo zaštite protiv nezakonitog (arbitrarnog) kaznenog progona vezao uz trenutak u kojem se osoba formalno obavještava da je u statusu okrivljenika, što znači u stadiju istrage dostavom rješenja o provođenju istrage (uz koji trenutak je vezana i žalba protiv tog rješenja, kao vid izvršavanja ustavne obveze propisivanja djelotvorne sudske zaštite u prethodnom postupku od nezakonitog kaznenog progona), a u stadiju istraživanja uz trenutak dostave obavijesti iz članka 213. stavka 2., budući da se time formalno obavještava okrivljenik da je državni odvjetnik utvrdio postojanje zakonom propisanog stupnja sumnje, osnovane sumnje, da je počinio kazneno djelo za koje se ne provodi istraga.“

⁵⁷ S neprihvaćanjem prigovora izjednačeno je i nedonošenje odluke u zakonskom roku od osam dana.

(da ne postoji osnovana sumnja ili/i da postoje neke zakonske smetnje) i tako zatražiti sudsko preispitivanje postojanja zakonskih uvjeta. Naravno da se i u istraživanju ovim pravnim sredstvom može zatražiti sudska kontrola uskrate ili povrede postupovnih prava obrane.

Trenutak stjecanja prava na podnošenje prigovora jest dostava obavijesti iz članka 213. stavka 2., nakon čega okrivljenik može podnijeti pisani prigovor državnom odvjetniku ako smatra da mu je protivno zakonu uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo te ako smatra da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja. Sadržaj prigovora i ovdje je isti: sadržava oznaku predmeta, odluke ili radnje na koju se odnosi, razloge prigovora i nacrt načina ostvarivanja uskraćenog prava. Identičan je i postupak i rokovi za donošenje odluke; ako državni odvjetnik ne prihvati prigovor, dostavlja ga sucu istrage koji će odmah, a najkasnije u roku od osam dana od primitka odlučiti o prigovoru.

Sudac istrage, odlučujući o tom prigovoru, može donijeti više odluka. Nacrt ne propisuje vrstu odluke odnosno postupak ako sudac istrage ne prihvati prigovor. U slučaju da sudac istrage utvrdi da je prigovor osnovan, vrsta odluke koju će donijeti ovisi o razlozima zbog kojih je prigovor podnesen. Ako sudac istrage prihvati prigovor koji je podnesen zbog povrede ili uskrate određenog prava, odluka je ista kao i ona o prigovoru koji je uložen tijekom istrage - naložit će državnom odvjetniku ostvarenje prava čije je ostvarenje moguće ili provođenje odnosno ponavljanje radnje čije je provođenje moguće u određenom roku.⁵⁸ Međutim, ako je prigovor bio podnesen jer je okrivljenik smatrao da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja, i sudac istrage nađe takav prigovor opravdanim, to će utvrditi u rješenju i spis vratiti državnom odvjetniku na daljnje postupanje. Protiv tog rješenja državni odvjetnik ima pravo žalbe.⁵⁹

Može se zaključiti da prigovor zbog povrede postupovnih prava obrane u slučaju vođenja istrage služi kontroli samo istražnih funkcija državnog od-

---

⁵⁸ Prijedlog ne propisuje što ako sudac istrage utvrdi povredu ili uskratu određenog prava čije ostvarenje ili provođenje odnosno ponavljanje radnje nije moguće.

⁵⁹ Budući da Prijedlog o tome ništa ne govori, postavlja se pitanje može li sudac istrage, odlučujući o prigovoru okrivljenika, ići izvan, tj. iznad navoda podnositelja prigovora. Primjericice, okrivljenik protiv kojeg se vodi istraživanje podnese prigovor u kojem navede da mu je protivno zakonu uskraćeno ili povrijeđeno određeno pravo. No, odlučujući o tom prigovoru i imajući pred sobom spis predmeta, sudac istrage smatra da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja (npr. da nema osnovane sumnje). Držim da je odgovor na to pitanje pozitivan i da sudac istrage može utvrditi u rješenju da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za provođenje istraživanja i spis vratiti državnom odvjetniku na daljnje postupanje.

Ovdje se javljaju i mnoga druga pitanja u vezi s tim pravnim sredstvom, no imajući u vidu temu i opseg ovog rada, čitatelja se upućuje na poseban referat kojem je tema upravo pravna sredstva iz Nacrta.

vjetnika, dok kod istraživanja ono može služiti kako kontroli istražne funkcije tako i kontroli tužiteljske funkcije.⁶⁰

Budući da je propisano da se prigovor ne može podnijeti iz razloga zbog kojih se može podnijeti žalba protiv rješenja o provođenju istrage, okrivljenik ne može kasnije tijekom istrage nekim pravim sredstvom reagirati ako smatra da zakonske pretpostavke za vođenje istrage više ne postoje, primjerice da ne postoji više osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo.⁶¹

3.2. Pritužba višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage (čl. 229. st. 3.)

Iako ovo pravno sredstvo nije novo, jer već postoji i u čl. 230. st. 3. i 4. važećeg teksta ZKP/08, proširen je njegov sadržaj. Kao i u važećem zakonskom tekstu, okrivljenik i oštećenik mogu se tijekom istrage obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku istrage. Novina koju Nacrt donosi jest da se okrivljenik može obratiti pritužbom višem državnom odvjetniku i ako državni odvjetnik nije postupio sukladno čl. 216. st. 4., tj. ako je prije donošenja rješenja o provođenju istrage državni odvjetnik ispitao okrivljenika, a nije potom u roku od 48 sati od ispitivanja donio rješenje o provođenju istrage niti podigao neposrednu optužnicu iz članka 341. stavka 3.

Ovom se dopunom, pored ispunjavanja obveza iz čl. 122.b i 246. stavka 2. al. 1. Odluke Ustavnog suda, dodatno štite i prava osumnjičenika jer mu se omogućuje da podnošenjem pritužbe otkloni neizvjesnost vezanu za svoju poziciju eventualnog okrivljenika i pravne posljedice koje iz toga proizlaze.⁶²

---

⁶⁰ *Obrazloženje*, str. 138: „U tom dijelu valja istaći, a vezano za pretpostavku uskrate ili povrede određenih prava, da se prema austrijskom modelu, a na što u svojoj odluci ukazuje i Ustavni sud Republike Hrvatske, putem ovog pravnog sredstva okrivljeniku, uz zaštitu od nezakonitog kaznenog progona, daje pravo i na individualni zahtjev da se zadiranje u subjektivna prava provodi samo u slučajevima i na način sukladan zakonu. S obzirom na izloženi opseg sudske zaštite u stadiju istrage osiguran kroz institute žalbe protiv rješenja o provođenju istrage, očekivati je da će ovo pravno sredstvo u stadiju istrage osiguravati zaštitu od nezakonitog zadiranja u subjektivna prava okrivljenika, dok će se kroz njega, u stadiju istraživanja, osiguravati sudska zaštita u širem opsegu.“

⁶¹ Za razliku od austrijskog modela u kojem ne postoji kontrola samog započinjanja istrage (jer se istraga kao poseban formalno označen i odvojen podstadij prethodnog postupka i ne postoji), ali postoji naknadna mogućnost da okrivljenik uputi sudu zahtjev za obustavom postupka.

⁶² *Nacrt, obrazloženje*, str. 133.

3.3. Pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku (čl. 347.)

Jedna od pozitivnih obveza zakonodavca koja proizlazi iz odluke Ustavnog suda jest i „u okviru suda urediti odgovarajuće pravno sredstvo protiv odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u radu sudaca istrage koje dovode do nedjelotvornosti istražnog postupka odnosno pojedinih istražnih radnji i mjera tako da to sredstvo ispunjava zahtjeve djelotvornog domaćeg pravnog sredstva iz članka 13. Konvencije.“⁶³

Važeći tekst ZKP/08 u čl. 230. st. 5. propisuje: „Ako istragu provodi sudac istrage, okrivljenik i oštećenik kao tužitelj mogu se obratiti pritužbom predsjedniku suda zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u tijeku sudske istrage. Ako je podnositelj zahtijevao, predsjednik suda će ga obavijestiti o tome što je poduzeto.“ No Ustavni sud je utvrdio da način uređenja te pritužbe nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za djelotvorna domaća pravna sredstva postavlja članak 13. Konvencije budući da tako uređen institut pritužbe ne omogućuje da instancijska kontrola višeg državnog odvjetnika u odnosu na državnog odvjetnika odnosno predsjednika suda u odnosu na suca istrage ispuni zahtjeve djelotvornosti koje zahtijeva Europski sud u primjeni članka 13. Konvencije.⁶⁴

Radi ispunjavanja te obveze, Nacrt donosi potpuno izmijenjeni čl. 347. koji nosi naziv „Pritužba zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima u prethodnom postupku“. Važno je naglasiti da se ta pritužba može podnijeti ne samo zbog nepostupanja suda u zakonskim rokovima (kao što bi to proizlazilo iz naziva) već i zbog nepoduzimanja radnji suca istrage koje dovodi do odugovlačenja postupka, čak i kada nisu propisani rokovi za poduzimanje tih radnji. Vrlo važna razlika od važećeg teksta jest i to da se ovo instancijsko pravno sredstvo može podnijeti i tijekom prethodnog postupka u kojem istragu ili istraživanje vodi državni odvjetnik, dok važeći tekst čl. 230. st. 5. to dopušta samo u situacijama kada istragu vodi sudac istrage, što je relativno rijetko u praksi.

---

⁶³ Točke 122. i 246. st. 2. t.2. Odluke.

⁶⁴ Ustavni sud je između ostalog naveo da pritužba iz čl. 230. st. 5. „nije kadra pružiti stranci primjerenu zadovoljštinu za povrede koje je pretrpjela nepravilnim radom državnog odvjetnika ili suca istrage do trenutka njihova otklanjanja (primjerice, za povrede koje su joj nanesene odugovlačenjem postupka istrage). Stoga to pravno sredstvo, kako je danas koncipirano u članku 230. stavcima 3. do 5. ZKP-a, samo po sebi ne zadovoljava taj zahtjev iz članka 13. Konvencije.“ U pogledu tijela u čijoj bi nadležnosti trebala biti funkcija nadzora nad radom sudaca istrage, Ustavni sud je ocijenio da se i uz upravnosudske funkcije predsjednika sudova „mogu vezati ovlasti i jamstva koja su kadra osigurati da pravno sredstvo protiv nedjelotvornosti rada suca istrage ‘pred njima’ bude djelotvorno u smislu članka 13. Konvencije“ te je pojasnio da to ovisi o zakonskom uređenju njihovih ovlasti (točka 121.3. Odluke).

Ovlaštenici na podnošenje pritužbe su stranke i oštećenik, a pritužba se podnosi predsjedniku suda. Ako je pritužba podnesena zbog nepostupanja suda u rokovima propisanim zakonom, predsjednik suda će odrediti novi rok za poduzimanje radnje koji ne može biti duži od zakonskog.⁶⁵ Ako istragu provodi sudac istrage, okrivljenik i oštećenik kao tužitelj mogu se obratiti pritužbom predsjedniku suda zbog drugih nepravilnosti u tijeku sudske istrage. Ako je pritužba podnesena iz nekog drugog razloga osim nepostupanja suda u zakonskim rokovima (pritužbe iz stavaka 2. i 3. članka 347.), predsjednik suda će, nakon što primi pritužbu, bez odgode zatražiti od suca očitovanje o navodima pritužbe. Prije odlučivanja predsjednik suda će pregledati spis, a prilikom procjene osnovanosti pritužbe dužan je voditi računa o očitovanju suca, trajanju postupka i složenosti predmeta. Ako je pritužba osnovana, odredit će primjereni rok u kojem sudac istrage mora donijeti odluku odnosno odrediti provođenje radnje.⁶⁶

Kako bi se osiguralo pravo podnositelja pritužbe na saznanje o odlukama koje su donesene o njegovoj pritužbi, predsjednik suda će ga u roku od petnaest dana od dana primitka pritužbe obavijestiti o odlukama koje je donio.⁶⁷ U slučaju da predsjednik suda ne ocijeni osnovanost pritužbe, podnositelj se može obratiti predsjedniku neposredno višeg suda, čime se osigurava višestupanjski karakter ovog instancijskog sredstva.

3.4. Prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka (čl. 213.b)

Prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka novo je pravno sredstvo koje se u zakonski tekst unosi kao ispunjenje obveze za ustanovljavanjem pravnog sredstva protiv odugovlačenja stadija istraživanja.⁶⁸

Ovlaštenik na podnošenje je okrivljenik koji ima pravo podnijeti prigovor sucu istrage zbog odugovlačenja postupka ako po proteku šest mjeseci od upisa

---

⁶⁵ Primjerice ako pritužba bude podnesena iz razloga što sudac istrage nije u zakonskom roku od osam dana odlučio o žalbi koju je okrivljenik podnio protiv rješenja o provođenju istrage, predsjednik suda će odrediti sucu istrage novi rok od najdulje osam dana u kojem mora donijeti odluku o žalbi. Taj rok počinje teći od trenutka kada sudac istrage primi odluku predsjednika suda.

⁶⁶ Iako prijedlog to propušta navesti, predsjednik suda bi tako trebao postupiti i u slučaju kada je pritužba usmjerena na postupanje izvanraspravnog vijeća.

⁶⁷ U Prijedlogu se navodi „odlukama iz stavka 1. i 4.“ ali treba stajati „odlukama iz stavka 1. i 5.“ U obrazloženju se napominje da se tako u konačnici, kroz kontrolu žurnosti postupanja suca istrage, povećava i transparentnost njegova postupanja.

⁶⁸ Točke 120.2., 246.1.al.3. i 246.2. Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske.

kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja⁶⁹ državni odvjetnik nije donio odluku o prijavi.⁷⁰ Ako sudac istrage utvrdi da je prigovor neosnovan, obavijestit će o tome okrivljenika, a ako utvrdi osnovanost prigovora, rješenjem će odrediti rok u kojem državni odvjetnik mora odlučiti o kaznenoj prijavi.⁷¹ Kako bi sudac istrage znao da je postupljeno po njegovu rješenju, Nacrt propisuje da je o svojoj odluci državni odvjetnik dužan obavijestiti suca istrage.

Naizgled slično pravno sredstvo Nacrt predviđa u čl. 206.b gdje stoji da je državni odvjetnik dužan donijeti odluku o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od dana upisa prijave u upisnik kaznenih prijava i o tome obavijestiti podnositelja prijave, uz navođenje kratkih razloga te odluke, i da po isteku tog roka podnositelj prijave, oštećenik i žrtva mogu podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku zbog nepoduzimanja radnji državnog odvjetnika koje dovode do odugovlačenja postupka. No, riječ je o dva različita pravna sredstva među kojima postoje značajne razlike. Prije svega ovlaštenik na podnošenje pritužbe temeljem čl. 213.b je okrivljenik, dok su kod čl. 206.b to podnositelj prijave, oštećenik i žrtva. Razlika postoji u pravnoj prirodi – čl. 206.b instancijsko je pravno sredstvo u okviru državnog odvjetništva, dok je pritužba iz čl. 213.b sudska kontrola državnoodvjetničkog poštovanja roka od šest mjeseci za donošenje odluke o prijavi. I konačno, različito je područje primjene ovih pravnih sredstava: pritužba iz čl. 213.b odnosi se na odlučivanje o prijavi za kaznena djela za koja se vodi istraživanje i gdje u roku od šest mjeseci mora biti ili podignuta optužnica ili odbačena kaznena prijava, dok je pritužba iz čl. 206.b opće pravno sredstvo koje se odnosi na odlučivanje o svim kaznenim prijavama i gdje donošenje odluke znači pored navedenog i donošenje rješenja o provođenju istrage. Međutim, s obzirom na djelomično preklapanje, moguće je da državni odvjetnik koji radi na predmetu naposljetku ima dva roka da odluči o kaznenoj prijavi: jedan rok koji je odredio viši državni odvjetnik temeljem čl. 206.b i drugi koji je odredio sud temeljem čl. 213.b. Stoga je u čl. 213.b

---

⁶⁹ Budući da je moguće da okrivljenik bude uhićen i prije upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava, okrivljenik tada stječe pravo podnošenja prigovora zbog odugovlačenja postupka protekom šest mjeseci od takvog uhićenja, što je za okrivljenika povoljnije jer se rok počinje računati od ranijeg trenutka.

⁷⁰ Donošenje odluke o prijavi ne smatra se slanje obavijesti o provođenju dokaznih radnji temeljem čl. 213. st. 2., već državni odvjetnik mora završiti istraživanje u roku od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava ili od uhićenja. Donošenje odluke o prijavi dakle bi značilo ili donošenje rješenja o odbačaju kaznene prijave ili podizanje optužnice.

⁷¹ U obrazloženju se pojašnjava da je, budući da neodlučivanje o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od njezina upisa u upisnik kaznenih prijava predstavlja odugovlačenje povredom zakonskog roka, a ne odugovlačenje unutar zakonskog roka, sukladno točki 120.3. Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, ta kontrola odugovlačenja stavljena je u sudsku nadležnost, zbog čega o prigovoru zbog odugovlačenja postupka iz ovog članka odlučuje sudac istrage.

st. 3. propisano da je u tom slučaju državni odvjetnik dužan riješiti prijavu u roku koji je odredio sudac istrage.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Nacrt donosi niz izmjena i dopuna čije je glavno obilježje jačanje sudske kontrole istražne i tužiteljske funkcije, osobito ove potonje, pri čemu nije propušteno uspostaviti visok stupanj sudske zaštite i u postupcima kada se istraga ne vodi.

Kako bi se ispunile pozitivne obveze iz Odluke Ustavnog suda, promijenjene su i pretpostavke za vođenje istrage i istraživanja. To je omogućilo da se i u slučajevima kada se ne vodi istraga razgraniči stadij izvida (preliminarnih istraživanja) od stadija u kojem se po utvrđenju osnovane sumnje izvode dokazne radnje a koji se sada naziva istraživanje. Točno je određen trenutak obavještanja okrivljenika, i u istrazi i u istraživanju, te on od tog trenutka može zatražiti sudsku zaštitu. Nacrt predviđa i više pravnih sredstava koja se mogu koristiti za vrijeme istrage ili istraživanja. Neka od tih pravnih sredstava su nova, a neka su izmijenjena postojeća u čijoj su normativnoj regulaciji uklonjena personalna, supstancijalna i procesna ograničenja zbog kojih se nisu mogla smatrati djelotvornim pravnim sredstvima.⁷²

Kad je riječ o strukturalnim modelima, i dalje je zadržan dvodijelni model postupanja prije podizanja optužnice: prvi stadij - izvidi (predistražni stadij odnosno prethodna istraživanja), u kojem se u načelu provode neformalne radnje, te drugi dio – istraga ili istraživanje, u kojem se izvode formalne dokazne radnje. Štoviše, točan trenutak razgraničenja među tim podstadijima prvi je put jasno uspostavljen i u postupcima za lakša kaznena djela (bivši skraćeni postupak, a sada postupak u kojem se vodi istraživanje).⁷³

Nakon donošenja novog Zakona o kaznenom postupku 2008. godine, čiji je izvorni tekst jasno dao prednost težnji za učinkovitošću kaznenog progona, uz znatno smanjenje prava okrivljenika, te nakon Novele iz 2011. godine, koja je označila „prve naznake kretanja njihala u drugom smjeru“,⁷⁴ Nacrt iz listopada 2013., ispunjavajući pozitivne obveze iz Odluke Ustavnog suda, uklanja

---

⁷² T. 39.5. Odluke Ustavnog suda. V. detaljnije Đurđević, Z.: Sudska kontrola državnoodvjetničkog kaznenog progona i istrage: poredbenopravni i ustavni aspekt, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 17, broj 1/2010, str. 16.-17.

⁷³ U ZKP/97 za kaznena djela za koja se vodio skraćeni postupak nije bio određen trenutak vremenskog razgraničenja između stadija izvida i stadija izvođenja istražnih radnji prije podizanja optužnog prijedloga, no sadržajna podjela bila je jasna već i iz činjenice što su izvide provodili policija i državno odvjetništvo, a istražne radnje istražni sudac.

⁷⁴ Đurđević, Z., op. cit. u bilj. 12, str. 356.

strukturne manjkavosti u normativnoj strukturi prethodnog postupka i u normativnom uređenju djelotvornosti prethodnog postupka te najvećim dijelom uravnotežuje kaznenoprocenjski poredak tako da dosljedno počiva na određenim, preciznim i predvidljivim općim pravilima.

Svaka promjena, pa i ona potrebna i pozitivna, sama po sebi donosi određene probleme u praksi i zahtijeva razdoblje prilagodbe. Stoga ostaje nadati se da će - poslije višestrukih velikih i čestih promjena temeljnih strukturalnih koncepata i instituta posljednjih nekoliko godina - nakon usvajanja ovog Nacrta doći i do toliko potrebne konsolidacije hrvatskog kaznenog procesnog prava.

Summary

INVESTIGATION PURSUANT TO THE AMENDMENTS TO THE CRIMINAL PROCEDURE ACT

This paper presents the amendments in the newly amended Criminal Procedure Act of autumn 2013, and the legal regulation of the stage of investigation and evidence collection that precedes the raising of the indictment. The main task imposed on the legislator by the Constitutional Court is to embed in the normative structure of preliminary proceedings a court review mechanism to protect against unlawful (arbitrary) criminal prosecution, and to include in this protection the fundamental elements of the legality of preliminary proceedings. The legislator must eliminate the structural flaws in the normative structure of preliminary proceedings and in the normative regulation of the effectiveness of preliminary proceedings, as well as strike a balance in the criminal procedure order so that it consistently relies on certain precise and predictable general rules. In this paper, the author first explains the new concept of investigation in procedures concerning mild criminal offences, the mandatory and optional nature of carrying out inquiries and investigations, and their beginning, duration and completion. The amended concept of secret inquiry (*tajna istraga*), which was replaced by the term non-public inquiry (*nejavna istraga*), is also subject to discussion, as is the certain strengthening of the adversarial element at this stage in the procedure. The paper also contains a short overview of new legal remedies that may be filed during the inquiry and investigation stages. In addition to an appeal against the conducting of an inquiry and a request for the repeated collection of evidence due to the lack of service of the notice on the collection of evidence, special consideration is also given to an objection for a violation of the procedural rights of the defence, a complaint to the higher state attorney for the obstruction of proceedings, and a complaint due to the court not acting within the statutory deadlines in preliminary proceedings.